

Oleg SHYLYUK
(Chernivtsi)

THE SCIENTIFIC LIBRARY ACTIVITY
OF YURIY FEDKOVICH CHERNIVTSI
NATIONAL UNIVERSITY
IN 50 – 70S OF THE 20TH CENTURY

The author analyses the work of the scientific library of Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University in 50 – 70 years of the XX-th century. The peculiarities of the library development have been marked, as one of the important scientific informational department of the university.

Key words: Bukovyna, library, library funds, readers maintenance, university, books, students, professors.

УДК 94 (477.8)

Андрій ЧЕРВІНСЬКИЙ
(Івано-Франківськ)

УВІЧНЕННЯ ПОСТАТЕЙ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА ІВАНА ФРАНКА
У ТВОРАХ МОНУМЕНТАЛЬНОГО
МИСТЕЦТВА НА ПРИКАРПАТТІ
У 90-х РОКАХ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ ст.

Автор відстежує скульптурну шевченкіану і франкіану, генезу створення та увічнення у пам'ятках монументального мистецтва постатей Т.Шевченка та І.Франка на Прикарпатті за сучасної доби національної державності, узагальнює пов'язані з цим труднощі й здобутки, визначає їх перспективи.

Ключові слова: скульптурна шевченкіана, скульптурна франкіана, пам'яткознавство, монументальне мистецтво, пам'ятники, перспективи розвитку.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Важливою сферою духовної культури нашого народу та невід'ємною складовою історико-культурного надбання України є пам'ятки монументального мистецтва. До цього виду об'єктів культурної спадщини, за сучасним законодавством, належать твори образотворчого мистецтва: як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з їх комплексами (ансамблями). За визначенням, прийнятим у мистецтвознавстві, пам'ятками мистецтва вважаються «матеріальні свідчення минулого, які мають видатні художні якості, вирізняються оригінальністю задуму та його утілення, здатністю викликати естетичні переживання і завдяки цьому визнані культурними цінностями, що підлягають державній охороні»¹.

Пам'ятками монументального мистецтва є виконані у минулі історичні періоди високохудожні

твори скульптури, живопису, декоративного мистецтва, – як пов'язані з архітектурними спорудами, так і самостійні, що характеризують світогляд, естетичні погляди і рівень розвитку культури певної історичної епохи.

Ментальність українського народу формувалася століттями не лише природним, а й тим культурним середовищем, яке він творив власною діяльністю.

Твори монументального мистецтва створювалися майстрами різних творчих професій і у різних техніках. До монументального мистецтва належать пам'ятники і меморіальні скульптурні композиції, живописні та мозаїчні панно, декоративне оздоблення будівель, вітражі, а також твори, виконані в інших техніках, в тому числі і багатьох нових технологічних формаціях. Як і інші типи пам'яток, в Україні розрізняють пам'ятки монументального мистецтва національного та місцевого значення.

Монументи Кобзареві і Каменяреві, національним геніям, виразникам ідей і прагнень українського народу, творцям багатой літературної спадщини, життєвий шлях яких є ідеалізованим, встановлені в багатьох обласних центрах України, а також у численних столицях і містах за кордоном (в тому числі у пострадянських державах, виготовлені за ініціативи і коштом української еміграції, як дарунки від України, за обміном). Проте в Івано-Франківській області таких пам'яток є найбільше.

Актуальність зазначеної проблеми зумовлюється суспільно-політичними та науково-теоретичними обставинами. Тарас Шевченко й Іван Франко – знакові постаті українського народу, які вагомо вплинули на формування його національної свідомості та культури і духовності загалом. За радянського періоду формування їхнього культу не заборонялося, але спотворювалося ідеологічною кон'юнктурою, що відповідним чином позначилося на увічненні цих постатей у монументальній скульптурі. Ці тенденції в силу інертності проявилися і за доби незалежності України. Увагу громадськості до цієї сфери посилюють факти руйнування пам'ятників Кобзареві та дискусії щодо їхнього спорудження, місця встановлення тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми. За два останні десятиріччя з'явилося чимало різнопрофільних (пам'яткознавчих, історико-краєзнавчих, мистецтвознавчих) досліджень, де порушується широкий комплекс питань, пов'язаних з вивченням нерухомих об'єктів культурної спадщини, зокрема й пам'яток монументального мистецтва. З-поміж них важливе науково-методологічне значення мають дві ґрунтовні праці, підготовлені під егідою Інституту історії України НАН України, які узагальнюють досвід, практику, організаційно-методичні засади підготовки Зводу пам'яток історії та культури України загалом та щодо зазначеного

виду нерухомих об'єктів зокрема². Таке ж значення має монографія, написана співробітниками згаданої академічної установи та Центру пам'ятокзнавства НАН України, де зазначена проблема розглядається в ракурсі наукових парадигм і суспільних викликів, зумовлених ухваленням Закону України «Про охорону культурної спадщини» (2000 р.).

Поряд з цим з'явилося чимало літератури про збереження і використання пам'яток історії та культури на Прикарпатті³. Маємо й окремі праці, де висвітлено здобутки з увічнення Т.Шевченка та І.Франка у творах монументального мистецтва в краї, передусім за радянського періоду⁴. Однак у заявленому в назві статті ракурсі це питання в українській історіографії ще не розглядалося.

Мета статті. Стаття присвячена історії створення монументальних пам'ятників Тарасу Григоровичу Шевченку та Івану Яковичу Франку на Прикарпатті з метою популяризації та візуального ознайомлення з ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення скульптурної шевченкіани у роки незалежності України спиралося на попередні традиції, успадковуючи таким чином як старі проблеми і хиби, так і стимули, чинники її розвитку. Тарас Шевченко ніколи не бував на Прикарпатті, але пам'ятників Кобзареві на Івано-Франківщині встановили більше, ніж у будь-якій іншій області України. У літературі та різних джерелах фіксується стрімка динаміка їх зростання, але подаються різні дані про загальну кількість: стосовно кінця 1980-х рр. указувалося на існування 80-110 монументів; щодо середини 1990-х рр. – 120-140, а 2008-2010 рр. – 170-200⁵. Такі суперечності, гадаємо, попри похибки в підрахунках, пояснюються і тим, що в одних випадках, окрім пам'ятників, указувалися ще й пам'ятні дошки Кобзареві, в інших не бралися до уваги «низькопробні» пам'ятки або ті, що перебували в «поганому стані» тощо.

За досліджуваного періоду скульптурна шевченкіана на Прикарпатті розвивалася у двох напрямках: через відновлення та реконструкцію старих пам'ятників та шляхом зведення нових. Кращезнавці дискутують щодо часу появи (1862 р. чи початок ХХ ст.) її первістка – пам'ятника біля Сокільської гори між селами Тюдів і Великий Рожнів на Косівщині, який вважається одним із перших у світі. Цей перший народний монумент Тарасові – у вигляді білої колони – вирубали каменярі-гуцули над Черемошем на Сокільській скелі.

Всього до 1914 р. у краї спорудили понад 20 скульптурних зображень Кобзаря, більшість з яких були знищені чи пошкоджені під час воєнного лихоліття⁶. Чимало з них відновили на межі 1980-х – 1990-х рр. зусиллями місцевих громад та органів влади. У с.Вовчинці, біля Івано-Франківська, відновили і реставрували зведений у 1911 р. пам'ятник Т.Шевченка у вигляді піраміди з брил камін-

ня, що вивершена хрестом. У її верхній частині було вмуровано барельєф поета та дошку з написом: «В 50 річницю смерті Тараса Шевченка. 1861–1911»⁷. Пам'ятник Кобзареві в с.Надієві нинішнього Долинського району, встановлений 1912 р. за проектом односельця Г.Басараба, у 1976 р. його «радянлізували», знявши хрест та інші національні символи. У 1997 р. йому повернули первісну композицію із вмурованим барельєфним зображенням поета на горі⁸. З ініціативи й на кошти обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури нове погруддя роботи скульптора М.Тимківа встановили на місці зруйнованих під час Першої світової війни меморіальної дошки і бюста поета (скульптор Г.Кузневич) на будинку «Українського сокола» в Івано-Франківську⁹.

За радянського періоду громадськість Прикарпаття вбачала один зі шляхів національного волевиявлення саме у встановленні пам'ятників Т.Шевченкові, культ якого не заборонявся офіційною пропагандою. «Ювілейний» характер увічнення його пам'яті негативно позначався на їх художньо-мистецькому рівні, тож ці та інші явища даються взнаки і за досліджуваного періоду. Лише за повоєнні 1945–1960 рр. в краї встановили близько 20 монументів Кобзарю, й надалі цей процес тривав хвилеподібно, так що лише під час відзначення 175-річчя від дня його народження встановили ще два десятки монументів¹⁰.

Радянські та сучасні пам'ятокзнавчі дослідження як здобутки скульптурної шевченкіани вказують на доволі обмежене коло пам'яток високого художня рівня: у с.Шепарівцях Коломийського району один із кращих сільських монументів, який встановили у 1951 р. (скульптор З.Дзиндра, архітектори: І.Боднарук, С.Рифа), у м.Калуші, м.Рогатині, м.Галичі та ін.¹¹. З іншого боку, за радянського періоду з'явилася і у 1990-х рр. тривала тенденція, спричинена «самолюбством багатостраждального народу», коли, згідно зі спостереженнями Ю.Угорчака, сусідні села за принципом «а ми чим гірші» ставили у себе пам'ятники Т.Шевченку, зваживши свої скромні фінансові можливості та знайшовши «першого-ліпшого самодіяльного скульптора, який пообіцяв зробити «шедевр». Їх виготовляли різні кооперативи, «аби тільки швидше за всяку ціну», тож характерними рисами пам'ятників і меморіальних дощок (і не лише Кобзареві) стали низька якість та «гранична простота і сіра одноманітність»¹².

Згідно з нашими підрахунками¹³, із близько 70 пам'ятників Т.Шевченку, зведених у 1991–2005 рр., майже 3/4 припало на першу половину 1990-х рр. Ця найпотужніша за доби державної незалежності України хвиля прикарпатської скульптурної шевченкіани мала неоднозначні наслідки. З одного боку, погіршився її художньо-мистецький рівень, що проявилось в зростанні чисельності однотип-

них невиразних скульптурних творів, поширенні штамів і зниженні їх професійного рівня. Причини цього явища та знецінення монументального мистецтва загалом П.Рибчак, головний художник управління і містобудування Івано-Франківської ОДА, вбачав у неконтрольованій безвідповідальній праці самодіяльних художників і скульпторів, які, не маючи належних професійних знань і навичок, бралися за виготовлення пам'ятників, пам'ятних знаків, меморіальних дощок. Позитивний суспільний резонанс одержав оголошений тоді ж перший в області Всеукраїнський конкурс на кращий проект пам'ятника Кобзареві в м.Коломиї.

Помітними подіями в розвитку скульптурної шевченкіани Прикарпаття стало відкриття в 1992-1994 рр. пам'ятників у м.Верховині [12], с.Добровлянах Тисменицького району, м.Косові та с.Середній Березів цього ж. р-ну¹⁴. Серед найбільших здобутків шевченкіани відзначимо відкритий повнофігурний пам'ятник Тарасові Шевченку – споруджений до 180-річчя від дня народження поета у 1994 р. (автори – скульптор А. Куш і архітектор О.Стукалов), встановлений у селищі енергетиків Бурштині біля парку культури «Прометей». У березні 1997 р. встановлено монумент у центрі м.Калуша поряд з костелом св. Валентина (бронзова фігура поета у плащі, Шевченко сидить із розкритим Кобзарем), пам'ятник установлений на мармуровому постаменті у формі паралелепіпеда (1,5 x 2 м). До речі, старий монумент калушани подарували м.Севастополю, завдяки чому в Криму з'явився перший пам'ятник Т.Шевченку.

Кожен присвячений Кобзареві твір монументального мистецтва має свою історію, часто пов'язану з гострими суперечками щодо його зведення і встановлення. Так, 22 червня 2011 р., у день 150-ї річниці перепоховання поета, урочисто відкрили йому пам'ятник у м. Івано-Франківську, який передав у подарунок міській громаді всесвітньо відомий канадський скульптор із українським корінням Лео Мол (Леонід Молодожанин), автор пам'ятників Шевченку у м.Вашингтоні, м.Буенос-Айресі, м.Оттаві. У скульптурі заввишки 2,8 м Шевченко зображений молодим у повний зріст із книгою в руці¹⁵.

За масштабами увічнення в монументальній скульптурі другою після Т.Шевченка постаттю став І.Франко, життєдіяльність якого тісно пов'язана з краєм, а область носить його ім'я. На початку ХХІ ст. на її території було близько 50 пам'ятників Каменяреві¹⁶. Витоки прикарпатської скульптурної франкіани сягають 20-х років ХХ ст., зокрема 1926 р., коли з нагоди 10-х роковин смерті Каменяра на його честь встановили меморіальні дошки в Коломиї й інших містах краю¹⁷. За радянського періоду вона набрала дещо специфічних рис, які в силу традиційності чи інертності проявляються і на сучасному етапі. Деякі з них увиразнює складена авторами одного путівника (2006 р.)¹⁸ й дещо

доповнена нами мапа увічнення пам'яті І.Франка на Прикарпатті. Вона вказує, що більшість споруджених на честь Каменяра монументальних пам'яток розташовані в історичних місцях, пов'язаних з його творчою і громадсько-політичною діяльністю та приватним життям. Зокрема, близько половини пам'ятних знаків, меморіальних дощок, пам'ятників і музеїв зосереджено на Покутті та Гуцульщині, де найбільше «франкових адрес». Приміром, на приміщенні медичного коледжу ім. І.Франка встановили барельєф та дві пам'ятні дошки на ознаку того, що тут у в'язниці сидів поет у 1880 р.¹⁹. Так само в м.Коломиї відкрито меморіальну дошку франковому Мойсеєві²⁰. Це, до речі, чи не єдиний на Прикарпатті пам'ятник літературному героєві. Хоча на Рогатинщині місьць, пов'язаних із життєдіяльністю Івана Франка, майже немає, тут також широко вшанована пам'ять про Каменяра завдяки високому рівню національної свідомості населення. Серед різних видів меморіальної скульптури близько 65% становлять погруддя, що увиразнює «спорідненість» радянської і сучасної скульптурної франкіани.

Спорудження пам'ятників на честь Каменяра спонукає до ретельнішого вивчення пов'язаних з ним місць. Одним із таких прикладів слугують дискусії щодо встановлення пам'ятного знаку біля великого дубового хреста, який називають «франковим», у с.Лісній Тарновиці Надвірнянського району. Розповіді старожилів, згідно з якими І.Франко під час жандармського етапування з коломийської до станіславської в'язниці буцімто відпочивав під деревом²¹, не зовсім збігаються з дослідженнями багатьох франкознавців.

Аналіз різних джерел та літератури²² засвідчує таку динаміку і географію встановлення франкових бюстів високого художньо-мистецького рівня: м.Тисмениця і с.Підпечари (1991 р.), Узин (1996 р.), Єзупіль (2000 р.) цього ж району; с.Малий Ключів, с.Корнич, с.Іллінці (1992 р.) Снятинського району; м.Рожнятів; смт.Болехів (1996 р.); с.Підгірки (1999 р.) Калуського й с.Гостів (2002 р.) Тлумачького районів та ін. Прикметною рисою цих творів є прагнення «зукраїнізувати» образ Каменяра: якщо за радянського періоду він поставав у вигляді «галицького інтелігента» кінця ХІХ – початку ХХ ст., то тепер зображається переважно у вишіванці. Це зумовлюється відмовою від заідеологізованого образу І.Франка як «революціонера-демократа», наближеного за ідеєю і духом до російських соціалістів і марксистів. Деяка подібність, навіть однотипність, скульптурних образів прикарпатської франкіани пояснюється тим, що її творцями виступало доволі вузьке коло архітекторів – В.Довбенюк, В.Лендел, О.Железняк та інші, які, до того ж, часто виконували замовлення від громад одних і тих же районів.

Поряд зі щойно спорудженими оновлювалися старі скульптурні зображення. Так, установлені

1956 р. пам'ятники І.Франку в м.Рогатині, с.Яблу-неві Косівського та с.Ясенів Пільному Коломийського районів у 1992–1993 рр. місцеві громади реконструювали за власні кошти. Замість спорудженого 1962 р. пам'ятника невисокої якості у вересні 2004 р. в с.Делятині встановили інше бетонне погруддя на прямокутному постаменті з природного каменю. Із середини 1990-х рр. громадсько-патріотичний рух з увічнення у монументальній скульптурі Т.Шевченка та значною мірою й І.Франка помітно згасає. Це зумовлюється низкою причин. По-перше, відбулося певне «насичення» населених пунктів їхніми скульптурними зображеннями (усього близько 230–250), тим паче, якщо пам'ятники на честь Кобзаря зводили повсюдно як вияв національної гідності і самодостатності окремих громад, то увічнення образу Каменяря часто зумовлювалося фактом його особистої причетності чи перебування в населеному пункті. По-друге, посилювалися вимоги до художньо-мистецького рівня пам'ятників та контроль за формально-дозволеною процедурою щодо їх встановлення. По-третє, і головне, відбулася переорієнтація уваги громадськості на увічнення пам'яті про осіб та події, пов'язаних з героїкою національно-визвольних змагань.

До розвитку скульптурної шевченкіани і франкіани Прикарпаття долучилися меценати з українського зарубіжжя. Пам'ятник Кобзареві в с.Космачі на власні кошти спорудив його уродженець, мешканець м.Детройта (США), С.Кушнірчук, хоча його рівень міг бути кращим. Виділяючи кошти на монумент Кобзареві у своїй малій батьківщині, канадець М.Жекела в серпні 2000 р. у листі до односельців писав: «Хай назавжди красується постать гіганта праці в моєму рідному Голині [Рожнятівщина]»²³. Одним з найвідоміших сучасних меценатів виступив уродженець с.Єзуполя Тисменицького району, житель м.Нью-Йорка В.Войцюк. На його кошти в 2000 р. були встановлені й освячені бронзовий пам'ятник Т.Шевченкові і погруддя І.Франка в рідному селі²⁴.

Висновки. Таким чином, за доби державної незалежності на Прикарпатті тривали складні процеси з розвитку скульптурної шевченкіани і франкіани. За динамікою і масштабам вони дещо поступалися радянському періоду, що зумовлювалося посиленням уваги громадськості до вшанування діячів національно-визвольних змагань ХХ ст. При цьому окреслилися тенденції щодо поліпшення художньо-мистецького рівня монументів Кобзареві та Каменяреві, їхні скульптурні образи звільнялися від певних ідеологічних нашарувань. Зберігалось становище, коли монументи Шевченкові прагнула спорудити кожна міська і сільська громада, а пам'ятники І. Франкові встановлювали в місцях, пов'язаних з його життєдіяльністю. Ці дві постаті продовжують посідати провідне місце в мармуровому літописі краю.

¹ Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття / Академія мистецтв України; Інститут проблем сучасного мистецтва. – Київ, 2002. – 472 с.

² Актуальні питання виявлення і дослідження пам'ятку історії та культури / Інститут історії НАН України: Частина друга. – К., 1999. – С. 183-249; На сторожі культурної спадщини Прикарпаття. До 40-річчя створення Івано-Франківської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії та культури. – Івано-Франківськ: Типовіт, 2006. – С. 320-370.

³ Гаврилів Б. Патріот і меценат з Єзуполя / Богдан Гаврилів, Франя Мединська, Юрій Угорчак. – Івано-Франківськ: Типовіт, 2002. – 104 с.; Пам'ятники Т.Шевченкові на Прикарпатті // В. Т. Полек Шевченко і Прикарпаття. – Івано-Франківськ, 1991. – С. 34–39; Пам'яткознавчі студії в Україні: Теорія і практика / Інститут історії України НАН України; Центр пам'яткознавства НАН України і УТОПІК. – К., 2007. – 336 с.; Полек В. Пам'ятник на Сокильській скелі / В.Полек // Прик. правда. – 1989. – 29 січня.

⁴ Бурдуланюк В. Пам'ятки культури Івано-Франківщини / В.Бурдуланюк. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 1998. – С.5-21; Грабовецький В.В. Скульптурна Шевченкіана Прикарпаття: Путівник / В.В.Грабовецький, Б.В.Грабовецький. – Івано-Франківськ: Облпол видав., 1989. – 9 с.; Історико-культурна спадщина України: Проблеми дослідження та збереження / НАН України; Інститут історії НАН України. – К., 1998. – 399 с.

⁵ Арсенич П. Пам'ятники Кобзареві: До 190-річчя від Дня народження Т.Шевченка / П. Арсенич // Освітнє слово – 2004. – 11 березня; Бойко С. Шевченкіана Прикарпаття / С.Бойко // Слово Просвіти. – 2005. – 10-16 березня; Поточ. арх. наук.-ред. від. Звіти в Надвірнянський район. Звіт про виконану роботу в с. Лісна Тарновиця Надвірнянського району Олійник Мирослави 5 грудня 2008 р. – арк. 51; Поточ. арх. наук.-ред. від. Звіти в Рожнятівський район. Звіт про відрядження З.Федунківа до м.Рожнятова, с.Голинь, смт. Брошнів 9-10 вересня 2003 р. – арк. 4-6.; Бурдуланюк В. Пам'ятки культури Івано-Франківщини / В.Бурдуланюк. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 1998. – С.14; Пам'ятники Т.Шевченкові на Прикарпатті // В. Т. Полек Шевченко і Прикарпаття. – Івано-Франківськ, 1991. – С. 160.

⁶ Арсенич П. Пам'ятники Кобзареві: До 190-річчя від Дня народження Т.Шевченка / П. Арсенич // Освітнє слово – 2004. – 11 березня; Бойко С. Шевченкіана Прикарпаття / С.Бойко // Слово Просвіти. – 2005. – 10-16 березня; Поточ. арх. наук.-ред. від. Звіти в Надвірнянський район. Звіт про виконану роботу в с. Лісна Тарновиця Надвірнянського району Олійник Мирослави 5 грудня 2008 р. – арк. 51.

⁷ Пам'ятники Т.Шевченкові на Прикарпатті... – С. 157.

⁸ Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття / Академія мистецтв України; Інститут проблем сучасного мистецтва. — Київ, 2002. – 472 с.

⁹ Арсенич П. Вказ.праця; Моравський В. Відкриття меморіалу /В. Моравський // Гуц. край. – 2006. – 2 вересня.

¹⁰ Арсенич П. Вказ.праця; Бойко С. Вказ.праця; Бурдуланюк В. Вказ.праця. – С. 11-13; Поточ. арх. наук.-ред. від. Звіти в Рожнятівський район. Звіт про відрядження З.Федунківа до м.Рожнятова, с.Голинь, смт. Брошнів 9-10 вересня 2003 р. – арк. 4-6.

¹¹ Бурдуланюк В. Вказ.праця. – С.10-14.

¹² Тимофієнко В. І. Вказ.праця.

¹³ По місцях перебування й увіковічення пам'яті Івана Франка на Прикарпатті (екскурсійні маршрути): Путівник. – Авт.-упор. В.Федорак, З.Федунків, Р.Гандзюк. – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2006. – 48 с.; Поточний архів науково-редакційного відділу «Звід пам'яток історії та культури України. Івано-Франківська область» (далі: Поточ арх. наук.-ред. від.) Звіти відряджень в Надвірнянський район. Звіт про відрядження Максимців Галини у с. Білі Ослави Надвірнянського р-ну 28 жовтня 2008 р. – арк. 23-24.

¹⁴ Гаврилів Б. Патріот і меценат з Єзупола / Богдан Гаврилів, Фрэня Мединська, Юрій Угорчак. – Івано-Франківськ: Типовіт, 2002. – 104 с.

¹⁵ Відкрито меморіальну дошку геросві Івана Франка // Коломийська правда. – 2011. – 2 вересня.

¹⁶ Пам'ятники Т.Шевченкові на Прикарпатті // В. Т. Полек Шевченко і Прикарпаття. – Івано-Франківськ, 1991. – С. 162.

¹⁷ Бурдуланюк В. Вказ.праця. – С.15.]

¹⁸ Поточ. арх. наук.- ред. від. Звіти в Рожнятівський район. Звіт про відрядження З.Федунківа до м.Рожнятова, с.Голинь, смт. Брошнів 9-10 вересня 2003 р. – арк. 4-6.

¹⁹ Пам'ятки історії Івано-Франківської області // Вісник Івано-Франківської обласної ради та Івано-Франківської ОДА. – Івано-Франківськ, 2005. – № 31. Ч.1 – 172 с.

²⁰ Гаврилів Б. Пам'ятки історії та культури Івано-Франківщини: історико-краєзнавче дослідження / Богдан Гаврилів, Микола Гаврилів. – Івано-Франківськ, 2001. – 96 с.

²¹ Тимофієнко В. І. Архітектура і монументальне мистецтво: Терміни та поняття / Академія мистецтв України; Інститут проблем сучасного мистецтва. — Київ, 2002. – 472 с.

²² Бурдуланюк В. Вказ.праця. – С.14-21; Пам'ятники Т.Шевченкові на Прикарпатті // В. Т. Полек Шевченко і Прикарпаття. – Івано-Франківськ, 1991. – С. 161-165; Поточ. арх. наук.- ред. від. Звіти в Рожнятівський район. Звіт про відрядження З.Федунківа до м.Рожнятова, с.Голинь, смт. Брошнів 9-10 вересня 2003 р. – арк. 4-6.

²³ По місцях перебування й увіковічення пам'яті Івана Франка на Прикарпатті (екскурсійні маршрути): Пу-

тівник. – Авт.-упор. В.Федорак, З.Федунків, Р.Гандзюк. – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2006. – С.6.

²⁴ Грабовецький В.В. Скульптурна Франкіана Прикарпаття: Путівник / В.В.Грабовецький. – Івано-Франківськ; Облполіграфвидав, 1990. – 28 с.

Андрей ЧЕРВИНСКИЙ

(Івано-Франковск)

УВЕКОВЕЧЕНИЕ ЛИЧНОСТЕЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО И ИВАНА ФРАНКО В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ МОНУМЕНТАЛЬНОГО ИСКУССТВА НА ПРИКАРПАТЬЕ В 90-х ГОДАХ XX – НАЧАЛЕ XXI ст.

Автор отслеживает генезис скульптурной шевченкианы и франкианы, показывает процесс отображения в памятниках монументального искусства фигур Т.Шевченко и И.Франко на Прикарпатье во время современного периода национальной государственности, обобщает связанные с этим трудности и достижения, определяет перспективы их дальнейшего развития.

Ключевые слова: *скульптурная шевченкиана, скульптурная франкиана, памятностроение, монументальное искусство, памятники, перспективы развития.*

Andrii CHERVINS'KYI

(Ivano-Frankivsk)

THE MAPPING PERSONALITY TARAS SHEVCHENKO AND IVAN FRANKO IN THE WORKS OF MONUMENTAL ART IN THE CARPATHIAN 90 YEARS OF 20TH – BEGINNING OF 21ST CENTURY

The author traces the genesis of creation and shows the process of immortalization in monuments monumental art figures Taras Shevchenko and Ivan Franko in Prykarpattya Region summarizes the difficulties and achievements, identifies prospects for their further development.

Keywords: *shevchenkiana sculpture, sculptural frankiana, monuments creation.*